

ELEŞTİREL DÜŞÜNME ETKİNLİK ÖRNEĞİ

Ders: Din Felsefesi

Sınıf İlahiyat Fakültesi 3. Sınıf Öğrencileri

Konu: Vahyin doğruluğu ve güvenilirliği

Terimler: Kur'an, vahiy, hadis, bilgi kaynağı, akıl

Süre: 90 dakika

- Hedefler :
1. Vahyin doğruluğunu ve güvenilirliğini sorgulayabilme.
 2. Toplum merkezli iç görüşler geliştirmekten ben-merkezli iç görüş geliştirme.
 3. Akıl ve inanç arasında ki ilişkiyi anlama.
 4. Vahiy kaynaklarının güvenilirliğini değerlendirme.
 5. Vahyin akla uygunluğunu kavrayabilme.

Konu ile ilgili sergilenecek düşünme becerileri :

1. Benzerlikler yoluyla akıl yürütme.
2. Ben-merkezli iç görüşler geliştirme.
3. Zihinsel cesareti geliştirme.
4. Benzer durumları karşılaştırma (Kur'an ve Hadis)
5. Önemli benzerliklere ve farklılıklara dikkat etme.

6. Akılcı çıkarımlar ve yorumlar oluşturma.
7. Diyalojsal düşünme (Tanrı ne demek istemiştir)
8. Gerçek inanç ve toplumsal inançları karşılaştırma ve birbirinden ayırt etme.

Bu Etkinlikte Kullanılacak Eleştirel Düşünme Stratejileri İle İlgili Davranışlar

- 1- Sebep- sonuç ilişkilerini anlayabilme, analitik düşünme ve yorumlama.
- 2- Peygamberler kutsal kitapları kendileri mi yazdılar ?
- 3- Kur'an-ı Kerim'i kim yazmıştır ?
- 4- İnsanın bir konuyu kavrayabilmesi için sorgulaması da gerekiyor.
Allah ayetlerde sorgulamayı destekliyor, hatta emrediyor.
- 5- Kur'an'ın muhatabı akıllı insandır. Akıllı olmayan insanlar vahye muhatap değildirlerdir.

İŞLEYİŞ VE AKTİF DÜŞÜNME SÜRECİ

Dinde 4 tane temel delil vardır : ayet, hadis, icma ve kıyas. Biz burada sadece ayet ve hadisle ilgili düşüncelerimizi araştıracağız.

Peygambere inan kitap olan Kur'anı Kerim Müslümanlar'ın kutsal kitabıdır.

Bu kitabın Allah tarafından indirildiğini biliyoruz ve bu şekilde inanıyoruz..

Öğrencinin Kur'an'ı Kerim'i tanıyabilmesi için bilgi kaynağının güvenilirliğini sorgulaması düşünme becerisi ile bütünleşecektir. Öğrencilerden Kur'an'ın nerde, ne zaman ve ne şekilde indirildiği ile ilgili topladıkları bilgilerin alınması ve tahtaya yazılması.

Süreçte şu sorulara cevap aranır :

1. K. Kerim'in inişi hakkındaki bilgileri nereden aldınız ?
2. Elinizde yazılı olan bu K. Kerim peygambere indiği şekliyle korunmuş mudur ?
3. Müslümanlar ve gayri Müslimler Kuran Kerim konusunda en çok hangi konuda tartışıyorlar ?
4. Bu kitabın Allah'tan geldiğinden nasıl emin oldunuz ?
5. Kur'an'ın muhatabı akıllı insandır. Akıl ile vahiy çatışır mı ?
6. Peygamberin görevi uyarıcı ve yol gösterici olmaktır. Kur'an'ın görevi de aynıdır. Peygamberin hayatı canlı Kur'an'dır diyebilir miyiz ?

7. Hadisler (Peygamberin söylediđi sözler) günümüze kadar elimize nasıl ?
Sizce o dönemden bu döneme sözler değişmiş olabilir mi ?
8. Hadislerin güvenilirliği konusunda bu alanda çalışmalar yapıldı mı ? Sizce yeterli midir ?

Etkinlik I :

Sınıfta hadislerin doğruluğunun ve güvenilirliğin gruplarca tartişılması. Kur'an'dan sonra en güvenilir kaynak olan hadislerin yazılmış olması. (Peygamber yazılmasın demiş olmasına rağmen yazılmış olması). Hadislerin bize kadar geliş şeklinin sorgulanması. Allah'ın kıyamete kadar Kur'an'ı Kerim'i koruyacağına dair ayetin olması, fakat hadislerin güvenilirliği konusunda herhangi yazılı bir kaynak olmaması. Buhari- Müslim gibi 2 büyük muhaddisin (hadis uzmanı) kitaplarının öğrencilere sınıfta gösterilip, tanıtılması.

Bu kitapların çoğunluk tarafından benimsenmiş olması.

Hadis kitaplarının güvenilir olup, olmadığının sınıfta tartişılması.

- a) Bu kitapların yazarları peygamber döneminde yaşamışlar mı ?
- b) Yazarların bilgi aldığı kaynaklar (raviler- rivayetler) güvenilir mi ?
- c) Günümüzde hadislerle Kur'an ayetleri örtüşüyor mu ?
- d) Kur'an ayetleriyle örtüşmeyen hadisler var mı ? Varsa bu neden kaynaklanabilir ?
- e) Hadisler konusunda yeterli yazılı kaynak kitap var mıdır ?

Nasıl düşündüğümüzü düşünme :

1. Bilgi aldığımız (vahiy bilgisi: kutsal bilgi) kaynakların güvenilirliğini nasıl inceledik?
2. Bilgiyi nereden aldık ?
3. Bu kaynak kitapları yazan kişilere güveniyormuyuz ?
4. Bu kaynaklar hangi dilde yazılmıştır ?
5. Bu kaynaklar kim tarafından yazılmıştır ?
6. Bu kaynakları yazanlar alanlarının uzmanı mı ?
7. Bu kaynakları yazanlar peygamber döneminde yaşamışlar mı ?
8. Bu kaynakları yazanlar dini metinleri kimden öğrenmişlerdir ?

9. Kur'an'ı Kerim'i anlamak için belli bir kapasite gerekir. Kur'an'ı Kerim gibi başka kutsal kitaplar var mıdır ? Onların doğruluğuna ve güvenilirliğine ne kadar inanıyoruz ? Neden ?

ISINMA ETKİNLİĞİ

Fatiha Suresi :

Bismillahirrahmanirrahim	Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla...
Elhamdü lillahi rabbil alemin.	Hamd olsun bütün alemlerin Rabbi olan Allah'a...
Errahmanirrahim.	ki O, Esirgeyen ve bağışlayandır.
Maliki yevmiddin.	Hesap gününün hakimidir.
İyyakena'büdü ve iyyake nestain.	Ey Rabbimiz! Ancak sana kulluk eder, yalnız senden yardım dileriz.
İhdinas siratel müstakim.	Bizi doğru yolailet;
Siratallezine enamte aleyhim	nimet verdiğin kimselerin yoluna...
ğayril mağdubi aleyhim veladdâlin.	Gazaba uğramışların ve sapmışların yoluna değil...

Fatiha suresi Kur'an'ın ilk suresi midir ? Peki neden Kur'an'ın ilk suresidir ?

Kur'an'ı Kerim neden surelerin iniş sırasına göre düzenlenmemiştir ?

Fatiha Suresi için Kur'an'ı Kerim'in kalbi denmektedir, peki neden böyle söylenmektedir ?

Fatiha Suresinin Kur'an'ı Kerim'in bir suresi olduğunu nereden biliyorsunuz ?

Fatiha Suresinin Allah'ın indirdiği bir sure olduğunu ve güvenilir olduğunu nereden biliyorsunuz ? Kaynağından nasıl emin oldunuz ?

Etkinlik II

Bireysel olarak sınıfta tartışılacak.

Namaz ve namazla ilgili vakitler Kur'an'da olmasına rağmen, nasıl kılınacağı ve namazın hareketleri Kur'an'da anlatılmıyor. Peki Kur'an kılmayı nereden öğreneceğiz ? Namazla ilgili bilgiler daha çok hadislerde geçiyor. Kur'an'da bulamayıp hadislerde bulduğunuz konular ya da bilgiler oldu mu ?

Kur'an'dan aldığımız bilgiler bazen çok geneldir. Fakat müslümanlar Kur'an daki bilgilerin doğruluğuna inanıyorlar. Kur'anı Kerim kendini kendisi tartışmaya açıyor : "Allah bu sure gibi bir tanesini getirin diyor" . Kur'an doğruluğunu ve Allah'tan inmiş olduğunu hem ispat ediyor, hem de meydan okuyor..

Kur'an ve hadislerin güvenilirliğini etkileyen faktörler var mıdır ? Nelerdir ?

Grup halinde öğrenciler tartışma yaparak, görüşlerini açıklayabilirler.

Bilgiyi bize aktaran kimdir ?

Bilgi kaynağı bize doğruyu mu söyler ?

Bilgi kaynağı bilgi verdiği konuda yetkilimidir ve yeterli midir ?

Bilgi bize ne zaman verilmiştir ?

ETKİNLİK 3

Size birisi “ şeytanın ayetleri” isimli kitabı Allah gönderdi deseydi, siz buna inanırmıydınız ? Size böyle bir bilgiyi verenin güvenilir bir kaynak olup olmadığına nasıl karar verirsiniz ?

1. Peki böyle bir bilgi gelse, siz bu bilgiye inanırmısınız, sorgularmısınız ?
 2. Size bu bilgiyi getiren kişi, bu bilgiyi nereden ve nasıl almış ?
 3. Kur'an'ın kendisi insan ürünü değildir. Bu bilim çevrelerince kabul edilen bir gerçektir. Kur'an'a insan eli değmiş gibi geliyor mu ?
 4. Kur'an'da geçen bilimsel gerçeklerle bilimin ulaştığı sonuçlar ne derecede örtüşüyor ? Örtüşmeyen varsa , mantıki derecede tutarlı mı ?
 5. Kur'an'da akla ters olan yönler var mıdır ?
 6. 500 yakın ayet akılla ilgilidir. Peki Allah'ın akla bu derece önem vermesi vahyin tartışmaya açık olduğunu gösterir mi ?
 7. Kur'an kendisi kendini sorgulamaya açıyor..Bunun için de akıl gerekiyor. Kur'an akıl sahibi olmayanları muhatap kabul etmiyor. Akıl sahibi olmayan birisi size bir bilgi getirirse ne yaparsınız ?
- Sınıfta gruplar oluşturulur ve her gruba bir tane Kur'anı Kerim verilir. Araştırma yapmaları istenir. Sonra sınıf içi etkileşim ve tartışmalara transfer etme stratejisi kullanılır.

